A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2024. június 6.*

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Európai nyomozási határozat – 2014/41/EU irányelv – 24. cikk – Videokonferencia vagy egyéb audiovizuális közvetítőeszköz útján történő meghallgatás – Valamely tagállamban egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező személy ellen indított büntetőeljárás – E személy lehetősége arra, hogy európai nyomozási határozat hiányában videokonferencia útján vegyen részt a tárgyaláson”

A C-255/23. és C-285/23. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket az Ekonomisko lietu tiesa (gazdasági ügyek bírósága, Lettország) a Bírósághoz 2023. április 19-én és 2023. május 3-án érkezett, 2023. március 28-i és 2023. április 21-i határozataival terjesztett elő az

A,

B,

C,

D,

F,

E,

G,

a **SIA „AVVA”**,

a **SIA „Liftu alianse”**

ellen folytatott,

a **Rīgas tiesas apgabala prokuratūra**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban (C-255/23),

* Az eljárás nyelve: lett.

és az

A,

B,

C,

Z,

F,

az **AS „Latgales Invest Holding”**,

a **SIA „METEOR HOLDING”**,

a **Meteor Kettenfabrik GmbH**,

a **SIA „Tool Industry”**,

az **AS „Ditton pievadķēžu rūpnīca”**

ellen folytatott,

a **Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra**,

a **Rīgas tiesas apgabala prokuratūra**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban (C-285/23),

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, L. Bay Larsen, a Bíróság elnökhelyettese, a hatodik tanács bírájaként eljárva (előadó) és P. G. Xuereb bíró,

főtanácsnok: A. M. Collins,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– A képviseletében I. Balmaks advokāts,

– a lett kormány képviseletében J. Davidoviča és K. Pommere, meghatalmazotti minőségben,

– az észt kormány képviseletében, N. Grünberg, meghatalmazotti minőségben,

– a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z. és Biró-Tóth Zs., meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében L. Baumgart, V. Hitrovs, H. Leupold és M. Wasmeier, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 130., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 143., 16. o.) 1. cikke (1) bekezdésének, 6. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 24. cikke (1) bekezdésének, valamint a büntetőeljárás során az ártatlanság vélelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 65., 1. o.) 8. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak.

2 E kérelmeket az A, B, C, D, F, E, G, a SIA „AVVA” és a SIA „Liftu aliansе” (C-255/23), valamint A, B, C, Z, F, az AS „Latgales Invest Holding”, a SIA „Meteor HOLDING”, a Meteor Kettenfabrik GmbH, a SIA „Tool Industry” és az AS „Ditton pievadķēžu rūpnīca” (C-285/23. sz. ügy) ellen bűnszervezetben elkövetett csalás, bűnszervezetben elkövetett pénzmosás, hivatali visszaélés, valamint súlyos csalásban és súlyos pénzmosásban való bűnrészesség miatt indított büntetőeljárások keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2014/41 irányelv

3 A 2014/41 irányelv (8) preambulumbekezdésének első mondata értelmében „[a]z [európai nyomozási határozatnak] horizontális hatályúnak, és ennélfogva a bizonyítékgyűjtésre irányuló minden nyomozási cselekményre alkalmazandónak kell lennie”.

4 Az említett irányelvnek „Az európai nyomozási határozat és végrehajtásának kötelezettsége” című 1. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) Az európai nyomozási határozat (ENYH) olyan bírósági határozat, amelyet valamely tagállam (a továbbiakban: a kibocsátó állam) igazságügyi hatósága ad ki vagy érvényesít abból a célból, hogy egy másik tagállamban (a továbbiakban: a végrehajtó állam) egy vagy több konkrét nyomozási cselekményt végezzenek el az ezen irányelvvel összhangban folytatott bizonyítékszerzés céljából.

Az ENYH olyan bizonyíték megszerzése céljából is kibocsátható, amely már a végrehajtó állam illetékes hatóságainak birtokában van.

[…]

(3) Az ENYH kibocsátását kérheti valamely gyanúsított vagy vádlott személy, vagy a nevében eljáró ügyvéd a nemzeti büntetőjogi eljárással összhangban az alkalmazandó védelmi jogok keretében.”

5 Az említett irányelvnek „Az ENYH hatálya” című 3. cikkének szövege a következő:

Az ENYH hatálya valamennyi nyomozási cselekményre kiterjed, kivéve a közös nyomozócsoport létrehozását és a bizonyítékok közös nyomozócsoporton belüli összegyűjtését az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezmény […] 13. cikkében, illetve a [közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i] 2002/465/IB tanácsi kerethatározatban [(HL 2002. L 162., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 6. kötet, 15. o.)] meghatározottak szerint, kivéve, ha az ilyen cselekmény [ezen] egyezmény 13. cikke (8) bekezdésének, illetve [e] kerethatározat 1. cikke (8) bekezdésének alkalmazása céljából történik.”

6 A 2014/41 irányelvnek „Az ENYH kibocsátásának és továbbításának feltételei” című 6. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Az ENYH-t a kibocsátó hatóság kizárólag az alábbi feltételek teljesülése esetén bocsáthatja ki:

a) az ENYH kibocsátása az adott eljárás 4. cikkben említett céljából szükséges és arányos, figyelembe véve a büntetőeljárás alá vont személy jogait; valamint

b) az ENYH-ban megjelölt nyomozási cselekmény(eke)t ugyanezen feltételek mellett egy hasonló belföldi ügyben is elrendelhették volna.”

7 Ezen irányelv „Meghallgatás videokonferencia vagy egyéb audiovizuális közvetítőeszköz segítségével” című 24. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ha a végrehajtó állam területén tartózkodó személyt a kibocsátó állam illetékes hatóságai tanúként vagy szakértőként kívánják meghallgatni, akkor a kibocsátó hatóság ENYH-t bocsáthat ki annak érdekében, hogy a tanút vagy szakértőt videokonferencia vagy egyéb audiovizuális közvetítőeszköz segítségével hallgassák meg, a (5)–(7) bekezdésben előírtaknak megfelelően.

A kibocsátó hatóság az ENYH-t a gyanúsított vagy vádlott videokonferencia vagy egyéb audiovizuális közvetítőeszköz segítségével való kihallgatása céljára is kibocsáthatja.”

A 2016/343 irányelv

8 Ezen irányelv (9) preambulumbekezdése szerint „[e]zen irányelv célja a büntetőeljárásban a tisztességes eljáráshoz való jog erősítése azáltal, hogy az ártatlanság vélelmének egyes vonatkozásaira és a tárgyaláson való jelenlét jogára vonatkozó közös minimumszabályokat rögzít”.

9 A 2016/343 irányelv „A tárgyaláson való jelenlét joga” című 8. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak joguk van a tárgyalásukon jelen lenni.

(2) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az olyan tárgyalás, amelynek eredményeként határozat születhet a gyanúsított vagy a vádlott bűnösségéről vagy ártatlanságáról, az érintett személy távollétében is megtartható, feltéve, hogy:

a) a gyanúsítottat vagy a vádlottat kellő időben tájékoztatták a tárgyalásról és a meg nem jelenés következményeiről; vagy

b) a tárgyalásról értesített gyanúsítottat vagy vádlottat általa meghatalmazott vagy az állam által kirendelt védő képviseli.”

A lett jog

10 A Kriminālprocesa likums (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv) 140. cikkének szövege a következő:

„(1) Az eljárásért felelős személy az eljárási cselekményt technikai eszközök (telefonkonferencia, videokonferencia) felhasználásával is lefolytathatja, ha a büntetőeljárás érdekei ezt megkívánják.

(2) A technikai eszközök felhasználásával lefolytatott eljárási cselekmény során biztosítani kell, hogy az eljárásért felelős személy és az eljárási cselekményen részt vevő, különböző helyeken vagy épületekben tartózkodó személyek telefonkonferencia során hallják, videokonferencia során pedig hallják és lássák egymást.

(2^1) Az e cikk (2) bekezdésében említett esetben az eljárásért felelős személy felhatalmaz egy személyt, vagy megbízza az eljárási cselekmény lefolytatásának második helyszínén található intézmény vezetőjét, hogy hatalmazzon fel egy személyt arra, hogy az biztosítsa az eljárási cselekmény e személy tartózkodási helyén történő lefolytatását (a továbbiakban: felhatalmazott személy).

[…]

(5) A felhatalmazott személy ellenőrzi és igazolja az eljárási cselekményen részt vevő azon személyek személyazonosságát, akik nem ugyanazon a helyen tartózkodnak, mint az eljárásért felelős személy.

[…]

(7) A felhatalmazott személy igazolást állít ki, amely tartalmazza az eljárási cselekmény helyszínét, dátumát és időpontját, az eljárási cselekmény helyszínén jelen lévő valamennyi személy beosztását, családi és utónevét, azonosító adatait és lakcímét, valamint az e személyeknek adott figyelmeztetést, amennyiben a jogszabály vonatkozó kötelezettségeik megszegésének esetére felelősséget állapít meg. A figyelmeztetett személyek aláírással megerősítik, hogy megkapták ezt az információt. Az igazolásban fel kell tüntetni az eljárási cselekmény során bekövetkezett megszakításokat és az ilyen cselekmény befejezésének időpontját is. Az igazolást az eljárási cselekmény helyszínén jelen lévő valamennyi személynek alá kell írnia, és azt az eljárási cselekmény jegyzőkönyvébe való felvétel céljából továbbítani kell az eljárásért felelős személynek.

(7^1) Az e cikk (2^1), (5) és (7) bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazásától el lehet tekinteni, ha az eljárásért felelős személynek lehetősége van arra, hogy technikai eszközök útján megállapítsa a más helyeken vagy épületekben tartózkodó személyek személyazonosságát.

[…]”

11 A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 463. cikkének (1) és (2) bekezdése szerint:

„(1) A vádlott részvétele a büntetőeljárásban kötelező.

(2) Ha a vádlott nem jelenik meg a tárgyaláson, a tárgyalást el kell halasztani.”

12 E törvénykönyv 464. §-a a következőket írja elő:

„(1) A bíróság a vádlott részvétele nélkül elbírálhatja az öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő szabálysértéssel, vétséggel vagy bűncselekménnyel kapcsolatos büntetőügyet, ha a vádlott alapos ok nélkül többször nem jelenik meg a tárgyaláson, vagy ha a vádlott részvétele nélkül büntetőügyben történő ítélethozatal iránti kérelmet nyújtott be a bírósághoz.

(2) A büntetőügy a vádlott részvétele nélkül is elbírálható, ha a vádlott olyan súlyos betegségben szenved, amely megakadályozza, hogy részt vegyen a tárgyaláson.

(3) A több vádlottat érintő büntetőügy az egyikük részvétele nélkül elbírálható, ha a tárgyalás a többi vádlott ellen felhozott vádak egy részét érinti, ha e vádlott tárgyaláson való jelenléte nem szükséges, és közölte a bírósággal, hogy nem kíván részt venni az adott tárgyaláson.”

13 E törvény 465. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A bíróság a terhelt távollétében is elbírálhatja a büntetőügyet az alábbi esetek valamelyikében:

1) a vádlott tartózkodási helye ismeretlen, amit a nyomozás eredményére vonatkozó információk is említenek;

2) a vádlott külföldön tartózkodik, és nem lehet biztosítani a bíróság előtti megjelenését.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-255/23. sz. ügy

14 Az ekonomisko lietu tiesa (gazdasági ügyek bírósága, Lettország) előtt, amely a kérdést előterjesztő bíróság, büntetőeljárás indult többek között a pénzmosás minősített elkövetésével vádolt E-vel szemben. E litván állampolgár, aki Litvániában rendelkezik lakóhellyel.

15 A 2022. szeptember 22-i tárgyaláson az ügyészség, figyelemmel E kérelmére, a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 140. cikke (7^1) bekezdésének az Augstākā tiesa (legfelsőbb bíróság, Lettország) büntető kollégiumának teljes ülése által a 2021. november 4-i határozatában értelmezett rendelkezései alapján kifogást emelt E-nek a távollétében tartott tárgyalásokon videokonferencia útján történő részvételével szemben.

16 2022. október 16-án E védője azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy terjesszen előzetes döntéshozatal céljából a 2014/41 irányelv rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó kérdéseket E-nek a bírósági eljárásban technikai eszközök útján való részvételhez való joga jellegének pontosítása céljából.

17 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 140. cikkének (7^1) bekezdése kiterjeszti az eljárási cselekmények távolról történő lefolytatásának lehetőségeit, és hogy e törvény e kiegészítésével a nemzeti jogalkotó a büntetőeljárás során a technikai eszközök alkalmazását kívánta előmozdítani az eljárás lefolytatásának észszerűsítése és egyszerűsítése révén, különösen azokban az esetekben, amikor az eljárásban részt vevő felek különböző városokban vagy országokban tartózkodnak.

18 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint a büntetőeljárásról szóló törvény 140. cikke (7^1) bekezdésének az Augstākā tiesa (legfelsőbb bíróság) büntető kollégiumának teljes ülése által adott értelmezése azzal a következménnyel jár, hogy amennyiben az eljárásban részt vevő egyik fél nem tartózkodik a Lett Köztársaság joghatósága alá tartozó területen, azaz belföldön, az eljárási cselekmények elvégzéséhez technikai eszközöket csak európai nyomozási határozattal vagy az igazságügyi együttműködés bármely más eszközével lehet igénybe venni. Így az a Lettországtól eltérő országban lakóhellyel rendelkező személy, akivel szemben büntetőeljárás van folyamatban, nem vehet részt távolról technikai eszközökkel a tárgyaláson, még akkor sem, ha passzívan részt vesz a büntetőeljárás lefolytatásában.

19 Mivel E Litvániában rendelkezik lakóhellyel, a lett bírósági eljárásban technikai eszközök segítségével történő távolról való részvétele feltételezi, hogy a lett bíróság európai nyomozási határozat keretében azt kéri a litván bíróságtól, hogy biztosítsa a távolról való részvétel hosszú távú lehetőségét. Márpedig a végrehajtás időtartamára és költségére tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az európai nyomozási határozatnak a vádlott tárgyaláson való passzív részvételének biztosítása céljából történő kibocsátása nem arányos a 2014/41 irányelv 6. cikke értelmében.

20 Mivel E-t pénzmosás minősített esetével vádolják, a tárgyaláson való részvétele a felrótt bűncselekmény súlyára tekintettel kötelező a váddal kapcsolatos bizonyítékok vizsgálata során, még akkor is, ha nem kíván részt venni a tárgyalásokon. Az Augstākā tiesa (legfelsőbb bíróság) büntető kollégiumának teljes ülése által adott értelmezésre tekintettel E-nek e bizonyítékok vizsgálata során vagy rendszeresen és hosszú ideig részt kell vennie a lettországi tárgyalásokon, vagy európai nyomozási határozat keretében kérnie kell a litván bíróságtól, hogy hosszú időn keresztül távolról tegye lehetővé a tárgyaláson való részvételét.

21 Mivel az Ekonomisko lietu tiesa (gazdasági ügyek bírósága) kételkedik a 2014/41 irányelvnek a vádlott olyan tárgyaláson való részvételére való alkalmazhatóságát illetően, amelyen e vádlottat nem hallgatják meg, úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„(1) Megenged-e a 2014/41 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése, 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 24. cikke (1) bekezdésének második albekezdése egy olyan tagállami szabályozást, amely európai nyomozási határozat kibocsátása nélkül teszi lehetővé egy másik tagállamban lakóhellyel rendelkező személynek a bírósági eljárás lefolytatásában videokonferencia segítségével, vádlotti minőségben történő részvételét, ha a vádlott meghallgatására – azaz a bizonyításfelvételre – a bírósági eljárás ezen szakaszában nem kerül sor, feltéve, hogy az eljárásért felelős személynek az ügyre vonatkozó bírósági eljárás helye szerinti tagállamban

lehetősége van arra, hogy technikai eszközök útján megállapítsa a másik tagállamban tartózkodó személy személyazonosságát, és e személy védelemhez való joga, valamint tolmács segítsége biztosított?

2) Amennyiben az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre igenlő választ kell adni, a meghallgatandó személy hozzájárulása lehet-e követelménye – illetve önálló vagy kiegészítő előfeltétele – annak, hogy a meghallgatandó személy videokonferencia segítségével részt vehessen az említett bírósági eljárás lefolytatásában, amelyben nem kerül sor bizonyításfelvételre, ha az eljárásért felelős személynek az ügyre vonatkozó bírósági eljárás helye szerinti tagállamban lehetősége van arra, hogy technikai eszközök útján megállapítsa a másik tagállamban tartózkodó személy személyazonosságát, és ha biztosított e személy védelemhez való joga és tolmács segítsége?"

22 A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadásának időpontjában körülbelül 60 tanúvallomást kell megvizsgálni, amelyek nem az E-vel szembeni vádra vonatkoznak. Márpedig jelentősen nehezebb lenne számára, hogy az alapügyet észszerű határidőn belül elbírálja, ha úgy döntene, hogy felfüggeszti az eljárást. Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy legalábbis addig folytathatja a bírósági eljárást, amíg nem vizsgálják azokat a bizonyítékokat, amelyeken az E elleni vád alapul, és amíg E jelenléte nem kötelező.

23 Miután a Bíróság ezen ügy keretében 2024. március 7-én az eljárási szabályzatának 101. cikke alapján felvilágosításkérést intézett a kérdést előterjesztő bírósághoz, e bíróság a Bíróság Hivatalához 2024. március 21-én benyújtott levélben válaszolt, jelezve, hogy az ügyész által megnevezett tanúkat és a védő által megnevezett tanúkat kihallgatták. Közelebbről, a különböző tárgyalások tizenkét tanú kikérdezését tették lehetővé, akiknek a tanúvallomása releváns a vádlott bűnösségének bizonyítása szempontjából, és a vádlott e tárgyalásokon személyesen, illetve videokonferencia útján részt vett.

A C-285/23. sz. ügy

24 A kérdést előterjesztő bíróság, az Ekonomisko lietu tiesa (gazdasági ügyek bírósága) előtt büntetőeljárás indult, amelyben az egyik vádlott, A Németországban lakóhellyel rendelkező német állampolgár, akit bűnszervezetben elkövetett csalással és bűnszervezetben elkövetett súlyos pénzmosással vádolnak. Ezek a bűncselekmények bűntettnek minősülnek, és szabadságvesztéssel büntetendők.

25 Az A-nak felrótt bűncselekmények a lett jog szerint bűntettnek minősülnek. E minősítésre, valamint arra tekintettel, hogy nem teljesülnek a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 465. cikkében a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 465. cikkében rögzített, a büntetőeljárás vádlott távollétében történő elbírálására vonatkozó feltételek, e törvénykönyv 463. és 464. cikkének megfelelően az eljárás a vádlott részvétele nélkül nem lehetséges, és a vádlott jelenléte kötelező.

26 A és jogi képviselője tájékoztatta a kérdést előterjesztő bíróságot többek között az A életkorához, valamint személyes és családi körülményeihez kapcsolódó körülményekről, amelyek megakadályozták őt abban, hogy személyesen jelen legyen a jelen ügyben tartott tárgyalások többségén. Mivel A nem kívánja kivonni magát az igazságszolgáltatás alól, részt kíván venni a tárgyaláson, de Németországból videokonferencia útján.

27 Mind a kérdést előterjesztő bíróság által kibocsátott európai nyomozási határozatot, mind a lett igazságügyi minisztérium kölcsönös jogsegély iránti megkeresését az illetékes német hatóságok elutasították. E hatóságok kijelentették, hogy az ENYH végrehajtása nem lehetséges, mivel nem nyomozási cselekmény végrehajtását kérik, hanem annak biztosítását, hogy a vádlott videokonferencia útján vegyen részt a tárgyaláson. Ezenkívül a jogsegély keretében nem létezik olyan jogalap, amely lehetővé tenné az eljárásban videokonferencia útján való részvételt. A német jogban a vádlottnak a tárgyaláson való fizikai jelenléte kötelező, és a tárgyaláson videokonferencia útján távolról való részvétel ellentétes a német jog alapelveivel.

28 Az Augstākā tiesa (legfelsőbb bíróság) büntető kollégiuma teljes ülésének 2021. november 4-i határozatában foglalt pontosítások szerint, tekintettel a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv területi hatályára, a Lett Köztársaság bíróságának joghatósága az államterületre korlátozódik. Ezért a nemzetközi jogsegélyen kívüli videokonferencia is csak akkor lehetséges, ha az eljárási cselekményt a Lett Köztársaság bírósága végzi.

29 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a vádlottnak a 2014/41 irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében előírt, videokonferencia útján történő meghallgatása magában foglalja-e ezen személynek a büntetőeljárásban való részvételét, ideértve a tárgyaláson való jelenléthez és a tárgyalás nyomon követéséhez való jogot is. A kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése biztosítja-e a vádlott azon jogát, hogy a lakóhelye szerinti tagállamból videokonferencia útján részt vegyen a büntetőeljárásban.

30 E körülmények között az Eonomisko lietu tiesa (gazdasági ügyek bírósága) úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a [2014/41] irányelv 24. cikkének (1) bekezdését, hogy a vádlott videokonferencia útján történő meghallgatása magában foglalja a vádlottnak egy másik tagállamban a lakóhelye szerinti tagállamból videokonferencia útján lefolytatott büntetőeljárásban való részvételét is?

2) Úgy kell-e értelmezni a [2016/343] irányelv 8. cikkének (1) bekezdését, hogy a vádlott szóbeli eljáráshoz való joga akkor is biztosítható, ha e személy a lakóhelye szerinti tagállamtól való videokonferencia útján részt vesz egy másik tagállamban folytatott büntetőeljárásban?

3) Egyenértékű-e a vádlottnak a lakóhelye szerinti tagállamból videokonferencia útján egy másik tagállamban folytatott büntetőeljárás tárgyalásán való részvétele a lakóhelye szerinti tagállam bírósága előtt folyó eljárás tárgyalásán való fizikai jelenlétével?

4) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és/vagy második kérdésre adott igenlő válasz esetén: a videokonferencia csak a tagállam illetékes hatóságain keresztül szervezhető-e meg?

5) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre adott nemleges válasz esetén: az a tagállami bíróság, amely előtt az ügy folyamatban van, közvetlen kapcsolatba léphet-e a másik tagállamban tartózkodó vádlottal, és megküldheti-e neki a videokonferenciához való csatlakozáshoz tartozó linket?

6) Nem összeegyeztethetetlen-e a videokonferenciának a tagállam illetékes hatóságai nélkül történő megszervezése a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló egységes uniós térség fenntartásával?”

31 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy mivel az uniós jogra tekintettel eldöntendő kérdés csak a vádlott részvételének formájára – személyesen vagy videokonferencia útján – vonatkozik, e bíróság az előzetes döntéshozatalig folytathatja az ügy tárgyalását, ahogy eddig is tette, A fizikai jelenlétében. Így az alapeljárásban nem sérül a vádlottaknak az észszerű határidőn belüli tárgyaláshoz való, az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének második bekezdése szerinti joguk. Következésképpen e bíróság nem függesztette fel az eljárását.

A Bíróság előtti eljárás

32 A Bíróság elnöke 2023. június 14-i határozatával az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette a C-255/23. és a C-285/23. sz. ügyeket.

33 Az előterjesztett kérdések jellegére tekintettel a Bíróság elnöke 2023. június 14-i határozatával az eljárási szabályzat 53. cikkének (3) bekezdése alapján elrendelte a C-255/23. és a C-285/23. sz. ügy soron kívüli elbírálását.

34 Azonban, mivel a kérdést előterjesztő bíróság a C-285/23. sz. ügyben az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése alapján kérte, hogy ezt az ügyet gyorsított eljárásban bírálják el, a Bíróság elnöke, az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően, e kérelmet a 2023. július 21-i határozatával elutasította.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

35 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikk a bíróságok közötti párbeszédet hoz létre a Bíróság és a tagállami bíróságok között, amelynek célja az uniós jog értelmezése egységességének biztosítása, lehetővé téve ezáltal az uniós jog koherenciájának, teljes érvényesülésének és autonómiájának, valamint végső soron a Szerződésekkel létrehozott jog sajátos jellegének biztosítását (lásd ebben az értelemben: 2023. május 17-i BK és ZhP [Az alapeljárás részleges felfüggesztése] ítélet, C-176/22, EU:C:2023:416, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 Így az ezen eljárás keretében hozott ítélet az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálásánál a nemzeti bíróságra nézve kötelező az uniós jog értelmezését illetően (lásd ebben az értelemben: 2023. május 17-i BK és ZhP [Az alapeljárás részleges felfüggesztése] ítélet, C-176/22, EU:C:2023:416, 27. pont).

37 Márpedig az említett eljárás hatékony érvényesülésének megőrzését nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az a nemzeti szabály, amely az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé terjesztésének időpontja és a Bíróság e kérelemre választ adó végzése vagy ítélete meghozatalának időpontja között lehetővé teszi az alapeljárás folytatását a kérdést előterjesztő bíróság által szükségesnek tartott, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekkel összefüggésben nem álló olyan eljárási cselekmények elvégzése érdekében, amelyek nem akadályozzák meg a kérdést előterjesztő bíróságot abban, hogy az alapeljárás keretében eleget tegyen e végzésnek vagy ítéletnek (2023. május 17-i BK és ZhP [Az alapeljárás részleges felfüggesztése] ítélet, C-176/22, EU:C:2023:416, 28. pont).

38 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság a C-255/23. sz. ügyben jelezte, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmének benyújtása ellenére nem függesztette fel az eljárást, és folytatta azokat a tárgyalásokat, amelyeken E személyesen és távolról is részt vett videokonferencia útján. A

C-285/23. sz. ügyet illetően a kérdést előterjesztő bíróság pontosította, hogy az eljárást sem függesztette fel, és A fizikai jelenlétében kívánja folytatni a tárgyalásokat. Márpedig az ilyen eljárási iratok, amelyek magukban foglalják többek között azon bizonyítékok vizsgálatát, amelyeken a vádlottak vádja alapul, megfoszthatják az előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdéseket, amelyek a vádlott azon lehetőségére vonatkoznak, hogy videokonferencia útján részt vegyen az alapeljárásban, és ennélfogva megakadályozhatják a kérdést előterjesztő bíróságot abban, hogy az alapjogviták keretében megfeleljen azoknak a határozatoknak, amelyekkel a Bíróság választ ad az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekre.

39 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében tisztán tanácsadó jellegű válaszokat adjon (2015. június 16-i Gauweiler és társai ítélet, C-62/14, EU:C:2015:400, 12. pont).

40 Ezenfelül az Európai Unió Bírósága alapokmánya 23. cikkének első bekezdése előírja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem felfüggeszti a nemzeti eljárást. Bár igaz, hogy a Bíróság különleges körülmények között e tekintetben kivételeket fogadott el, meg kell állapítani, hogy – amint az a jelen ítélet 37. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik – ennek az a feltétele, hogy az ilyen kivételek ne sértsék az EUMSZ 267. cikkben előírt együttműködési mechanizmus hatékony érvényesülését. Márpedig a jelen ügyben e hatékony érvényesülés sérülne, ha a Bíróság a C-255/23. és a C-285/23. sz. ügyben előterjesztett kérdéseket elfogadhatónak nyilvánítaná, mivel a kérdést előterjesztő bíróság a kérdésekben szereplő szempontokhoz kapcsolódó eljárási cselekmények elvégzése érdekében folytatta az alapeljárásokat az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését követően.

41 A fenti megfontolásokra tekintettel a C-255/23. és a C-285/23. sz. ügyben előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

42 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

Az Ekonomisko lietu tiesa (gazdasági ügyek bírósága, Lettország) 2023. március 28-i és 2023. április 21-i határozataival előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről nem szükséges határozni.

Aláírások